

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. Commissie I&W

Datum 20 maart 2025
Behandeld door Tom Kunzler (t.kunzler@natuurmonumenten.nl)
Telefoonnummer 06-237 59 257
Onderwerp Inbreng Commissiedebat Water (26 maart 2025)

Geachte commissieleden,

Een goede waterkwaliteit en voldoende water zijn essentieel voor mens, economie en natuur. Wanneer de waterkwaliteit en de hoeveelheid water in gevaar komen, kunnen ecosystemen verstoord raken met verlies van biodiversiteit en schade aan natuurwaarden tot gevolg. Bovendien is een goede waterkwaliteit cruciaal voor ons drinkwater, onze gezondheid, economie en recreatie.

Hoewel Nederland stappen zet naar een gezond en robuust watersysteem, is extra inzet nodig. Er is werk aan de winkel: de Rijksoverheid dient alles op alles te zetten voor voldoende en schoon water. In deze inbreng gaan we in op de gevolgen van een slechte kwaliteit van het watersysteem voor de natuur en recreatie, en op maatregelen om tot een gezond en robuust watersysteem te komen.

Achteruitgang natuur door slechte kwaliteit watersysteem

Natuurmonumenten heeft [onderzoek gedaan naar de toestand van oppervlaktewater, grondwater en ecologie in elf van haar natuurgebieden](#) verspreid over het land. Uit het onderzoek blijkt dat de natuur achteruitgaat door een slechte kwaliteit van het watersysteem. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn te veel afvoer van water, grondwateronttrekkingen, uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen en klimaatverandering. En dat is kwalijk. Veel kwetsbare natuur in Nederland staat momenteel onder druk. Er is wet- en regelgeving om soorten, habitats en ons water te beschermen, zoals de KRW, de Vogel- en Habitatrichtlijnen, Nitraatrichtlijn en de Natuurherstelwet. Er is echter meer nodig. In de Tussenevaluatie KRW zien we op veel indicatoren verbeteringen van ons water, al blijft het behalen van de KRW-normen in 2027 buiten beeld. Uit dit rapport blijkt dat in veel natuurgebieden de waterkwaliteit en kwantiteit onvoldoende is voor een gezonde natuur.

Voldoende en schoon water en natuurherstel gaan hand in hand. Natuurvriendelijker waterbeheer en regulering van grondwateronttrekkingen zijn noodzakelijk om verdroging tegen te gaan en natuurlijke kwelstromen te herstellen. Om vervuiling te voorkomen is striktere regulering van vervuiliingsbronnen zoals mest- en stikstofemissies nodig. Ook wordt nog steeds in vrijwel alle oppervlaktewaterwinningen en in een deel van de grondwaterwinningen bestrijdingsmiddelen boven de norm aangetroffen. De toelatingsnormen voor gewasbeschermingsmiddelen moet in lijn gebracht worden met de KRW. Wanneer structurele overschrijding van de toelatingsnorm en KRW milieunorm in het water wordt gevonden, moet herbeoordeling plaatsvinden. Dit vraagt om een integrale aanpak vanuit de Rijksoverheid met concrete maatregelen en verantwoordelijkheden.

Behoud en uitbreiding mogelijkheden om te zwemmen

De slechte kwaliteit van water heeft ook gevolgen voor de beschikbaarheid van geschikte zwemlocaties. Terwijl de behoefte aan zwemwater alleen maar toeneemt, zien we dat steeds meer zwemlocaties onder druk staan of niet geopend kunnen worden door watervervuiling, zoals riooloverstorten en blauwalg.

Het behoud en de uitbreiding van de mogelijkheden om in open water te zwemmen is van cruciaal belang voor onze gezondheid, welzijn en leefbaarheid. Zwemmen in open water is niet alleen een heerlijke manier om te ontspannen, maar draagt ook bij aan een actieve en gezonde levensstijl. De doelen voor schoon zwemwater liggen op één lijn met de doelen voor de waterkwaliteit voor natuur. Daarom pleiten wij ervoor om meer inzet op het behoud en de uitbreiding van het aantal zwemlocaties.

Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water en advies expertgroep

Uit de [Tussenevaluatie KRW](#) blijkt dat er werk aan de winkel is. Ondanks inspanningen en verbeteringen, verkeert geen enkel oppervlaktewaterlichaam op dit moment in goede ecologische staat. In het rapport wordt aangegeven dat “alles-op-alles zetten een verantwoorde weg vooruit is”, niet alleen om mogelijke inbreukprocedures te voorkomen of te beperken, maar ook omdat we in Nederland een gezond watersysteem willen voor onze gezondheid, economie en natuur.

Experts van het RIVM, PBL, STOWA en NIOO-KNAW hebben [een advies](#) uitgebracht naar aanleiding van de Tussenevaluatie KRW. Om effectieve maatregelen uit te voeren adviseert de expertgroep onder andere om waterkwaliteit als integrale opgave te zien. De acties, voortkomend uit het KRW Impulsprogramma, zijn niet concreet genoeg gemaakt (SMART) en bovendien zijn verantwoordelijkheden van waterschappen, provincies, gemeenten/omgevingsdiensten, RWS en ministeries, maar ook van de industrie en landbouw onvoldoende omgezet in concrete acties.

Commissie stikstof onder leiding van minister-president Schoof

Er liggen kansen voor een integrale aanpak op water. Minister Madlener heeft aangegeven een extra impuls te willen geven op het KRW Impulsprogramma. Tegelijkertijd wordt in de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel gewerkt aan oplossingen voor natuurherstel en economie. Dit biedt kansen voor een integrale aanpak. Neemt minister Madlener het verbeteren van waterkwaliteit en tegengaan van verdroging ook expliciet mee als opdracht in de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel? Om Nederland van het slot te houden, nu en in de toekomst, zal de Rijksoverheid met een oplossing voor de stikstofcrisis én ons water moeten komen.

In provincie Gelderland ligt [het voorstel om een zonering van 500 meter](#) brede zones rondom stikstofgevoelige leefgebieden op de Veluwe en bij Winterswijk aan te leggen. Deze zonering dient echter integraal aangepakt te worden en bij te dragen aan het tegengaan van verdroging en een betere waterkwaliteit. Alleen zo draagt zonering niet alleen bij aan het verlagen van stikstofdepositie, maar heeft het ook positieve effecten voor het water in en rondom de natuurgebieden.

Maatschappelijk Watermanifest

Er is meer ambitie en daadkracht nodig om waterkwaliteit en kwantiteit te verbeteren en de KRW-doelen te bereiken. Het is noodzakelijk dat geen beleidsinstrumenten worden uitgesloten en de overheid nu alles-op-alles zet voor een robuust en klimaatbestendig watersysteem. Alle sectoren moeten én kunnen bijdragen. Een breed gedragen coalitie van bedrijfsleven, bouw, gezondheidsorganisaties, drinkwatersector en natuur- en milieuorganisaties deed eerder in een [gezamenlijk watermanifest](#) een voorstel met 10 concrete maatregelen voor het ministerie om te werken aan schoon en voldoende water.

Het kan wel, maar er is geen tijd te verliezen. We vragen u, als leden van de Tweede Kamer, zich blijvend in te spannen voor een gezond watersysteem: voor concrete maatregelen, verantwoordelijkheden en een integrale aanpak. Voor onze gezondheid, economie én natuur. Wij hopen dat u tijdens het Commissiedebat water aandacht vraagt voor schoon en voldoende water en oproept tot concrete acties en verantwoordelijkheden.

Met vriendelijke groeten,

Tom Kunzler, Teamleider (Inter)nationale lobby – Natuurmonumenten
Mede namens: ANWB, LeisureLands en Natuur & Milieu.